

BOSVERJONGING IN ADELAARSVAREN? KNEUZEN, NIET MAAIEN!

27 NOVEMBER 2023 door Robbie Goris

Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) is een speciale plant die in verschillende hoeken van de wereld voorkomt. Een onopvallende bosplant in schaduwrijke bossen, maar een hele lastige als het kronendak geopend is en je het bos wil verjongen.

Vanuit de wortelstokken worden jaarlijks bladeren gevormd die tot 2,5 meter hoog kunnen worden en zo het plantsoen overschaduwden. Maar het ergste moet nog komen. Als de bladeren in de winter afsterven dan vallen ze tegen de grond en nemen ze het plantsoen vaak mee in hun val. O ja, de strooisellaag die zo gevormd wordt is ook niet bevorderlijk voor de kieming van bomen of struiken. Adelaarsvaren wordt daarom als een blokkage voor bosverjonging beschouwd.

Halverwege juni is de adelaarsvaren hoger dan het plantsoen, tijd om in te grijpen!

Ik heb vrijstellingen van adelaarsvaren lang weten te vermijden, tot voor een paar jaar als enkele calamiteiten roet in het eten kwamen gooien. Met name windval in grove den en letterzetter in fijnspar. Zo kon ik wat experimenteren met het kneuzen van de bladstengels. Kneuzen betekent dat je de stengel met een stok en de gepaste kracht plat slaat. Niet zachtjes buigen, niet helemaal afslaan, maar een zodanige impact geven dat de plantenvezels uit elkaar barsten en de stengel doorbuigt. Je mag dit niet te vroeg in het groeiseizoen doen want dan breken de stengels af. En best ook niet te laat want dan is je plantsoen al helemaal overgroeid...

De essentie van adelaarsvaren kneuzen: de stengel is geknakt maar niet helemaal af geslagen.

Kneuzen is niet hetzelfde als maaien. Adelaarsvarens maaien is een heel ander verhaal. Je moet er vroeger mee beginnen want anders zie je de geplante bomen niet staan en riskeer je heel veel maaischade. Bovendien heb je zeker 1 of 2 herhalingen nodig gedurende het groeiseizoen, aangezien gemaaide varens graag terug uitschieten. Klinkt voor mij als zomerwerk met een bosmaaier en daar fiets ik graag omheen!

Nu terug naar het kneuzen van de adelaarsvarens. In dit voorbeeld gaat het om een hoekje windval van grove den waar de varens al enkele jaren goed veel zon hebben gekregen. Er is vorige winter wintereik in wijd verband geplant met individuele bescherming tegen reewild. Geen schaal om de inzet van gespecialiseerde machines te verantwoorden, dus gewoon planten en nadien vrijstellen. Concreet er voor zorgen dat de adelaarsvarens niet hoger worden dan de geplante eiken.

Voor en na de vrijstelling, halverwege juni 2023.

Een eenvoudige stok uit het bos kan volstaan om dit werk degelijk uit te voeren. Een stok met een afstaande zijtak is nog beter, omdat je dan ook een soort haak hebt om eventuele bramen tegen de grond te trekken. Nu had ik een half uur tijd om een stok te vinden, maar ik kon er geen vinden... Vandaar de hoogtechnologische stok in het beeldmateriaal.

Doorheen de rest van het groeiseizoen kon ik observeren dat de gekneusde varens verdroogden en dat er heel weinig hergroei van nieuwe stengels was. Kleine anekdote: in een ander bos met een aanplant in de adelaarsvaren was de eigenaar op dat moment al met de derde maaibeurt bezig!

Bij een controle aan het eind van de zomer haalde ik rond de helft van de eiken wat varens neer. Ze waren toen niet zo hoog als in juni en misschien was het niet helemáál noodzakelijk om de maatregel uit te voeren. Toch maar uitgevoerd om de slaagkans van de aanplanting te maximaliseren.

Gekneusde adelaarsvaren aan het eind van de zomer (links) en bij het ingaan van de herfst (rechts). Hergroei voor de winter valt niet meer te verwachten

dus het doel voor dit jaar is bereikt met 1 keer kneuzen en 1 keer lichte nazorg.

Als je volgend jaar op deze manier aan de slag wil met vrijstelling van adelaarsvarens, geen probleem. Je hebt de hele winter tijd om je oog op de perfecte stok te laten vallen. Noteer nu al in je blinkend nieuwe agende dat je begin juni tegen wat adelaarsvarens moet gaan slaan. Breken ze gemakkelijk af dan wacht je een week. Zijn ze al vezelig en laten ze zich goed kneuzen, dan is het de juiste periode om al je jonge aanplant in de varens gaan vrij te stellen. Vergeet je tweede drinkfles niet, juni kan al dorstig zijn!

Gelieve als volgt te citeren:

Robbie Goris (2023) Adelaarsvaren kneuzen. Bosrevue 109b

ISSN 2565-6953 – Bosrevue 109b